

Dlaczego 9 maja obchodzimy Dzień Europy?

Obchodzony 9 maja Dzień Europy upamiętnia rocznicę ogłoszenia planu zjednoczenia Europy, znanego jako **Deklaracja Schumana** – od nazwiska prezentującego plan ówczesnego ministra spraw zagranicznych Francji, **Robert Schumana**.

W tym roku przypada już 76. rocznica ogłoszenia planu (9 maja 1950 roku).

Chociaż idea jedności europejskiej nie była pomysłem zupełnie nowym (jej korzenie sięgają czasów Karola Wielkiego, a o europejskiej jedności i elementach integracji znanych nam dzisiaj pisali i mówili politycy, ekonomiści i wizjonerzy XIX i XX wieku, w tym także **Polacy**¹, **to jednak właśnie Plan Schumana dał początek integracji europejskiej**, której rezultatem jest znana nam dzisiaj **Unia Europejska**.

W czasie, gdy Europa borykała się z konsekwencjami politycznymi i ekonomicznymi II wojny światowej, europejscy politycy uznali, że potrzebne są działania, które z jednej strony zapobiegać będą podobnym konfliktom w przyszłości, a z drugiej zapewnią możliwość poprawy sytuacji gospodarczej i poprawy warunków życia obywateli. W tle pojawiały się **historyczne konflikty francusko-niemieckie**, a także przemysł **stalowy i węglowy**, jako tradycyjne motory militarizmu.

Plan, przedstawiony przez Roberta Schumana **9 maja 1950 roku w siedzibie francuskiego MSZ przy bulwarze Quai d'Orsay w Paryżu**, był tak naprawdę dziełem innego z „ojców Europy” – **Jeana Monneta**, szefa francuskiego Urzędu ds. planowania. Monnetem i Schumanem kierowała myśl, że wspólna koordynacja produkcji stali i wydobycia węgla pozwoli zapobiec powtórzeniu się w przyszłości podobnego konfliktu, tak że wszelka wojna między odwiecznymi rywalami – Francją a Niemcami – będzie „nie tylko nie do pomyślenia, ale i fizycznie niemożliwa”. Uznano także, że połączenie interesów ekonomicznych może przyczynić się do poprawy standardu życia społeczeństw i stanowić pierwszy krok w kierunku bardziej zjednoczonej Europy.

¹ Wśród nich wymienić należy Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego, który w pochodzącym z roku 1831 projekcie *O wiecznym pokoju między narodami - Wolne chwile żołnierza polskiego, czyli myśli o wiecznym pokoju między narodami cywilizowanymi*, zawarł pomysły zaskakująco podobne do dzisiejszych rozwiązań znanych nam z UE. Więcej o Jastrzębowskim i jego projekcie: https://agad.gov.pl/wp-content/uploads/2016/06/jastrzebowski-internet_1.pdf

Najważniejsze cytaty z Deklaracji:

„Pokój na świecie nie mógłby być zachowany bez twórczych wysiłków na miarę grożących mu niebezpieczeństw.”

„Europa nie powstanie od razu ani w całości: będzie powstawała przez konkretne realizacje, tworząc najpierw rzeczywistą solidarność. Zgromadzenie narodów europejskich wymaga, by usunięta została odwieczna wrogość Francji i Niemiec: podjęte działanie musi w pierwszym rzędzie dotyczyć Francji i Niemiec.”

„Umieszczenie produkcji węgla i stali pod wspólnym zarządzaniem (...) zmieni los regionów, długo skazanych na wytwarzanie wojennego oręża, którego były najdłużej ofiarami.”

„W ten sposób, prosto i szybko, dokona się fuzja interesów niezbędna do założenia wspólnoty gospodarczej i wprowadzony zostanie zaczyn szerszej i głębszej wspólnoty krajów przez długi czas podzielonych krwawymi konfliktami.”

„Przez umieszczenie podstawowej produkcji pod wspólnym zarządem i instytucję nowej Wysokiej Władzy, której decyzję zwiążą Francję, Niemcy i kraje, które do niej przystąpią, ta propozycja stanie się pierwszą konkretną podstawą Federacji Europejskiej, niezbędnej dla zachowania pokoju.”

Pełen tekst deklaracji w języku polskim dostępny jest pod adresem:

https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59/schuman-declaration-may-1950_pl

Na deklarację odpowiedzieli oprócz Francji i Niemiec także Włochy oraz Belgia, Holandia i Luksemburg. 18 kwietnia 1951 roku sześć krajów podpisało **Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali**, znany jako **Traktat Paryski**. Więcej informacji o odpowiedzi na Plan Schumana i Traktacie Paryskim znajdą Państwo na stronie internetowej **Kolekcji Europeana**: tutaj. (<https://www.europeana.eu/pl/exhibitions/70th-anniversary-of-the-schuman-declaration/signing-of-the-ecsc-treaty>)

Sukces pierwszej Wspólnoty spowodował, że sześć krajów zdecydowało integrować się dalej i utworzyło **Europejską Wspólnotę Gospodarczą** oraz **Europejską Wspólnotę Energii Atomowej** (traktaty założycielskie tych Wspólnot podpisano w roku 1957).

Od tej pory **Wspólnoty Europejskie** rozwijały się geograficznie (**kolejne rozszerzenia**), ale także **pogłębiając integrację** (m.in. utworzenie unii celnej, jednolitego rynku, strefy EURO, wprowadzenie wspólnej waluty, powstanie Unii Europejskiej i nadanie jej osobowości prawnej, utworzenie strefy Schengen).

Niewątpliwie jednak, powstanie zjednoczonej Europy przyczyniło się do spełnienia głównej idei zawartej w Deklaracji Schumana: od ponad 70 lat Europa wolna jest od

konfliktów zbrojnych w skali całego kontynentu, a **w 2012 UE uhonorowana została Pokojową Nagrodą Nobla.**